

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2020 tot uitvoering van het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank, wat betreft de basissubsidie
- Principiële goedkeuring

Samenvatting:

In 2020 werd aan de vzw Kenniscentrum Pleegzorg een erkenning toegekend voor de oprichting van een Afstammingscentrum. Na een gefaseerde opstart krijgt het Afstammingscentrum op dit moment (na 4,5 jaar activiteit) meer dan 400 nieuwe aanmeldingen per jaar; in 2024 421 in totaal. Het aantal aanmeldingen blijft verder stijgen.

Bij de opstart voorzag de Vlaamse Regering in een beperkte basissubsidie van 370.000 euro (actuele prijzen), voldoende voor een 180 dossiers per jaar. Deze basissubsidie biedt evenwel onvoldoende ruimte om alle dossiers binnen afzienbare tijd op te nemen, waardoor de wachttijd voor wie beroep wil doen op de dienstverlening van het Afstammingscentrum oploopt. De wachttijd voor nieuwe aanmelders bedraagt op dit moment ongeveer 18 maanden. Dit werd de laatste jaren opgevangen met tijdelijke projectsubsidies. Een structurele budgetverhoging is echter noodzakelijk om de trajectbegeleiding te versterken en wordt voorgesteld in voorliggend ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering.

Met het wijzigingsbesluit van 26 september 2025 was er een eerste verhoging van de basissubsidie. Het ging om een verhoging van 200.000 euro (na indexering) vanaf 1 januari 2026. Hiermee werd de personeelscapaciteit zoveel mogelijk op peil gehouden na het wegvallen van de tijdelijke middelen op 31 augustus 2025. Dit was weliswaar nog niet voldoende om de wachtlijst weg te werken. Daarom wordt er nu gekozen voor een tweede verhoging van 300.000 euro. Hierdoor komt het in totaal neer op een verhoging van de basissubsidie met 500.000 euro (na indexering). Om deze verhoging van overheidsmiddelen te verantwoorden en goed te bewaken naar de toekomst werd aan het Afstammingscentrum gevraagd om maatregelen te nemen met betrekking tot een efficiënte en doelmatige werking. Indien het Afstammingscentrum zich hier onvoldoende voor inzet kan Opgroeien het voornemen nemen tot vermindering of stopzetting van de subsidies.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingsadvies

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies 2025/424 van 16 oktober 2025.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Bij de oprichting van het Afstammingscentrum in 2020 werd door de Vlaamse Regering een eerder beperkte subsidie toegekend – het viel immers moeilijk te voorspellen hoeveel mensen er effectief beroep zouden doen op de dienstverlening van het Afstammingscentrum. Bij de opstart werd voorzien in een basissubsidie die volstond voor ongeveer 180 aanmeldingen per jaar. Inmiddels is gebleken dat dit een schromelijke onderschatting is. Na een gefaseerde opstart, krijgt het Afstammingscentrum op dit moment (na 4,5 jaar activiteit) al meer dan 400 aanmeldingen per jaar. In 2024 werden er 421 nieuwe aanmeldingen geteld. Dit aantal blijft ook in 2025 stijgen. Het basisteam kan deze dossiers onmogelijk opnemen binnen een redelijke termijn. Dit resulteert in een bijzonder lange wachttijd –ondanks toekenning van tijdelijke middelen om de capaciteit van de trajectbegeleiding te verhogen. De wachttijd voor nieuwe aanmelders bedraagt op dit moment ongeveer 18 maanden.

De basissubsidie voor het afstammingscentrum werd recent een eerste maal verhoogd, met 200.000 euro. Hiermee kon het personeelsbestand, dat eerder werd uitgebreid werd met tijdelijke projectsubsidies (aflopend in augustus 2025), zoveel mogelijk behouden kon blijven. Concreet betekent dit dat het basisteam structureel uitgebreid kon worden met 4 extra trajectbegeleiders.

De eerste verhoging van 200.000 euro betekent dat er effectief meer dossiers gelijktijdig worden behandeld, maar volstaat nog niet om de opgebouwde wachtlijst binnen afzienbare tijd weg te kunnen werken – ook niet wanneer er maatregelen genomen worden om de efficiëntie van de dienstverlening te verhogen. Gelet op de aanhoudend hoge instroom is een verdere versterking van de personeelsequipe, en in het bijzonder de trajectbegeleiding noodzakelijk. Vanaf 1 januari 2026 verhogen we de basissubsidie met nog eens 300.000 euro, op voorwaarde dat het bestuur een aantal maatregelen neemt om deze middelen zo effectief mogelijk in te zetten.

Het zoeken naar de balans tussen efficiëntie en het zorgperspectief is cruciaal in de verdere toekomst van het Afstammingscentrum: de trajectbegeleiding vormt immers de belangrijkste kost. Zowel het aantal begeleidingen, als de intensiteit en duur wegen sterk door in de berekening van de personeelskost. Gelet op het hoge aantal nieuwe aanmeldingen en de beperkte middelen, is aan het bestuur gevraagd om op korte termijn om een aantal maatregelen door te voeren die de efficiëntie ten goede komen – waaronder het invoeren van beperkingen op de tijd en/ of de intensiteit van de lopende begeleidingen.

Deze maatregelen zullen het mogelijk maken om meer cliënten te helpen binnen dezelfde personeelscapaciteit en een positief effect hebben op de wachttijden. Heldere verwachtingen en communicatie naar de doelgroepen zijn echter wel cruciaal om frustratie en onrealistische verwachtingen te voorkomen.

Om de basissubsidie te verhogen, is een aanpassing van het Besluit van de Vlaamse Regering noodzakelijk. Het gaat om een beperkte wijziging, waarbij enkel het subsidiebedrag wordt aangepast. De huidige regelgeving laat Opgroeien toe actief toe te zien op de besteding van de middelen, met inbegrip van de voorgestelde maatregelen inzake efficiëntie. Artikel 7 van het decreet vermeldt uitdrukkelijk dat het Afstammingscentrum gehouden is tot een efficiënte en doelmatige inzet van middelen en personeel als vergunningsvoorwaarde. Artikel 35 van het Besluit van de Vlaamse Regering maakt het mogelijk om bij inbreuken op de vergunningsvoorwaarden over te gaan tot een vermindering of stopzetting van de subsidiëring aan het Afstammingscentrum.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 bepaalt het gewijzigde subsidiebedrag.

Artikel 2 voegt Artikel 30/1 bij in het besluit en voorziet een driejaarlijks evaluatie van de inzet van middelen.

Artikel 3 regelt de inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 4 bepaalt dat de Vlaamse minister, bevoegd voor Opgroeien, is belast met de uitvoering van dit besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De subsidie aan het Afstammingscentrum (de organisator is vzw Kenniscentrum Pleegzorg) wordt vanaf 1 januari 2026 bijkomend opgetrokken met 300 duizend euro (opstap gerekend aan huidige index). Deze subsidie zal worden aangerekend op begrotingsartikel GDF-AGEF2UA-WT van de begroting van Opgroeien regie. De basisallocatie is AGE030.

Het nodige budget wordt hiervoor bijkomend voorzien vanaf BO2026.

Inspectie van Financiën

Het advies van de Inspectie van Financiën met referentienummer 2025003902 werd verleend op 24 oktober 2025. Dit advies was ongunstig. IF had verschillende opmerkingen, hieronder wordt een antwoord geformuleerd:

3.1.1. Betreffende het aantal dossiers en de begeleidingsduur

→ Het aantal vragen (dossiers) op jaarbasis

Voor de effectieve opstart van het Afstammingscentrum had Opgroeien gerekend op een 300-tal vragen per jaar, waarvan er slechts 150 zouden leiden tot een dossier met (arbeidsintensieve)

////////////////////////////////////

De dossiers met een **'resultaat'** (i.e. familielid wordt geïdentificeerd en gevonden – op dat ogenblik bemiddelt het Afstammingscentrum ook bij de eerste contacten) werden bij de initiële begroting ingeschat op 10% van de actieve begeleidingen. Voor 2024 ging het om 13,1 procent van de actieve begeleidingen. Deze dossiers vragen, extra tijdsinzet voor de omkadering (bemiddeling) bij het contact met de gevonden familieleden.

Naar aanleiding van de recente verhoging van de subsidies (september 2025), werd aan het Afstammingscentrum de vraag gesteld om opnieuw een werklasmeting te doen. Zo krijgen we een accuraat beeld van de gemiddelde doorlooptijd voor de verschillende soorten dossiers, en kan hierop strakker gestuurd worden (cft. supra). De meting is lopende in november '25.

- Faciliteren van 'specialisatie' bij trajectbegeleiders (bijvoorbeeld, alle zoektochten in India gebeuren door dezelfde persoon).
- Aanmelding via de website mogelijk maken.
- Meer basisinformatie op de website (FAQ's) voorzien.
- Afspraak met het Vlaams Centrum voor Adoptie betreffende de inzage in adoptiedossiers: geadopteerden die hiervoor openstaan, kunnen dit voortaan ook rechtstreeks bij het Vlaams Centrum voor Adoptie doen.

////////////////////////////////////

*De medewerkers streven ernaar om bij een **intakegesprek** een maximum van 90 minuten te hanteren. Waarbij vanaf de start deze tijdsafbakening duidelijk wordt toegelicht aan de cliënt. Er wordt bovendien nagegaan of er nog iets kan uitgebreid/verbeterd worden aan het aanmeldformulier. Bij **infovragen** zullen de trajectbegeleiders zich beperken tot de basis en verwijzen ze naar de website en andere bronnen. Met betrekking tot **donoren** zal de DNA-afname en de eerste info zich beperken in tijd tot 90 minuten. Er wordt vanaf het eerste contact, de eerste mail al verwijzen naar de FAQ's op de website. Voor de **gesprekken bij standaard dossiers** wil men een maximum van 8 uur contactname inlassen (fysiek, online en telefonisch). Het is de bedoeling om afspraken te maken met de cliënten om random telefoontjes te beperken. Waar nodig, wil men sneller en gericht doorverwijzen naar andere instanties. Een overschakeling van de houding van 'Contacteer ons maar' naar 'wij bellen u'. En de verslaggeving na gesprekken wil men beperken tot 15 à 30 minuten. De **zoekacties** zijn moeilijk om in tijd af te bakenen. De **begeleiding/bemiddeling bij contacten** met familieleden wil men proberen beperken tot 1 gesprek.*

Vanaf april 2025 waren middelen tot het eind van het jaar voor de 1,6 VTE aan te houden. De 0,1 VTE viel terug weg. Van april tot eind augustus waren er **10,1 VTE** aangeworven op trajectbegeleiding. Vanaf 1 september was er opnieuw een budget om 2 van de 6 VTE die aangeworven werden in 2024 aan te houden. Vanaf dan was er **6,1 VTE** aanwezig. Deze kunnen aan de slag blijven vanaf 2026 omdat er vanaf januari een verhoging (200.000) is van de basissubsidie. Hoeveel mensen zijn er eind 2025 nog in dienst? 6,1 VTE + 0,8 VTE coördinator

Concreet is er dus nog een tekort van 3,4 trajectbegeleiders om 430 dossiers per jaar te kunnen verwerken. Daarbovenop is er nog eens 5,4 VTE nodig gedurende 2 jaar om de wachtlijst weg te werken.

Al deze uitgaven zijn en blijven noodzakelijk voor een kwaliteitsvolle werking. Een scenario met 16% werkingskosten lijkt daarom wel realistisch. De enige voor de hand liggende besparing op het vlak van werkingskosten lijkt de 'eigen bijdrage' (20.000 euro) die het Afstammingscentrum betaalt aan de provinciale pleegzorgdiensten van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Hiermee vergoeden zij de kosten voor ondersteuning op vlak van boekhouding en ondersteuning op vlak van personeelszaken. Zonder dit bedrag zakt de werkingskost naar 14,42%. In lijn met deze voorgestelde besparing kan een maximum % werkingskosten van 15% vooropgesteld worden.

“In (een eerdere) reплик advies IF werd erop gewezen dat het Afstammingscentrum vragende partij is om toegang te krijgen tot het rijkregister, hetgeen reeds bekrachtigd zou zijn in het regeerakkoord. Evenwel dient dit decretaal geregeld te worden. De toegang tot het rijksregister zou in sommige gevallen de duurtijd van het onderzoek kunnen verminderen. Het Agentschap Opgroei en beaamt dit, al wordt wel benadrukt dat de grootte van de besparing moeilijk te kwantificeren is. Door dit initiatief is er dan ook minder nood aan bijkomend personeel. Volgens de verstrekte antwoorden zou dit decretaal initiatief opgestart worden in 2026. Tegelijk zou men nu wel reeds de subsidie verhogen met 500 kEUR. Zoals IF in het initiële advies reeds opmerkte is het moeilijk de hoogte van subsidies opnieuw naar beneden bij te stellen.”

Het klopt dat er nog steeds geen toegang mogelijk is tot het Rijksregister. Het is evenwel niet realistisch om te verwachten dat dit gerealiseerd zou kunnen worden in de beperkte tijd (twee maand) tussen het voorgaande advies (september 2025) en deze nieuwe aanvraag. De decretale wijziging wordt effectief voorbereid, maar de gemiddelde doorlooptijd van een dergelijke wijziging bedraagt meer dan 9 maand.

3.1.3. Oorsprong van bijkomende middelen

Het budget van 300 duizend euro is inderdaad beschikbaar door een recurrente compensatie vanuit VUTG bij BO2026. Deze compensatie is mogelijk door de besparing die wordt gerealiseerd bij de private uitbetalingsactoren.

Begrotingsakkoord

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, werd aangevraagd op 20 november 2025.

B. ESR-TOETS

/

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de bestuurszaken, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- 1 personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet;
2 werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale of
provinciale besturen;
3 investeringen en schulden: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
4 ontvangsten: het voorstel heeft geen bijkomende ontvangsten als gevolg.

Conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De actuele subsidie wordt verhoogd vanaf 1 januari 2026 met oog op continuïteit van de dienstverlening ten aanzien van de gebruikers van het Afstammingscentrum. Opgroeien blijft de noden van het Afstammingscentrum opvolgen en voorziet een driejaarlijks evaluatie van de inzet van middelen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2020 tot uitvoering van het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank, wat betreft de basissubsidie;

////////////////////////////////////

